NORGES NATURMEDISINSKE FAGKONGRESS

Fra symptomer til innsikt

Laboratorieprøver som verktøy for bedre helse

Stig Bruset, spesialist i allmennmedisin

Veileder ALIS og Lab 1

REGNBUEN HELSESENTER

ERNÆRINGSSTATUS HOS SPILLERE FRA DHK OG VIF

© REGNBUEN HELSESENTER

PROFFE I IDRETT
AMATØRER PÅ KOSTHOLD

- Erfaringer fra DHK og VIF
- Spillerne tok fastende to sett med blodprøver til Fürst og dr Bayer.
- Alle fikk sine egne resultater
- Hver fikk individuelle kostråd
- Til slutt fikk alle en oppskrift på kosttilskudd
- Spørreskjema ble besvart
- Det hele ble gjentatt etter et år

© REGNBUEN HELSESENTER

KAN VI STOLE PÅ VÅRE HELSEMYNDIGHETER?

© REGNBUEN HELSESENTER

KOSTTILSKUDD ER UNØDVENDIG?

FAKTASJEKK:

- Ifølge Norkost 4 vil nordmenn – på befolkningsnivå – få i seg for lite av vitamin D, folat og selen uten kosttilskudd.
- I tillegg ville menn fått for lite vitamin C, mens kvinner ville fått for lite vitamin A, kalsium, jern, kalium og jod.

© REGNBUEN HELSESENTER

HVOR MANGE DØDE EGENTLIG?

- 13.000 døde av svineinfluensa

FRYKTER DET VERSTE: Helsedirektør Bjørn-Inge Larsen (t.v.) og helseminister Bjarne Håkon Hanssen har planene klare, dersom svineinfluensaen utvikler seg til å bli en svært smittsom pandemi. Foto: Scanpix

Av JARLE GRIVI BRENNA og ERLEND SKEVIK (VG) 27.04.2009 15.07 0

REGJERINGSKVARTALET (VG Nett) Norske myndigheters verste scenario er at 13.000 mennesker dør av svineinfluensa og at sentrale samfunnsoppgaver stopper opp på grunn av sykdomsfravær.

Siste saker fra Innenriks

- SV vil gi eldre «klippekort» på hjemmehjelp
- Agnes (36) har vært savnet i ti dager
- Smuglergods blant granlegger og mose
- Savnede jenter (6) kommet til rette

© REGNBUEN HELSESENTER

HVA GJORDE ANDRE LAND

- **Polen**
  - Anbefalte ikke vaksinering
- **Danmark**
  - Ordinær influensavaksinering
  - 10 % ble vaksinert
- **Norge**
  - Erklærte pandemi
  - Bestilte 9,4 millioner vaksiner
  - 45 % ble vaksinert
  - Ca 200 barn fikk narkolepsi
  - 33 døde mot normalt ca 1200

Lærte vi nok av svineinfluensaen?

% dødelighet

Vaksineeffekt

Munnbind

Metern

Risikogrupper

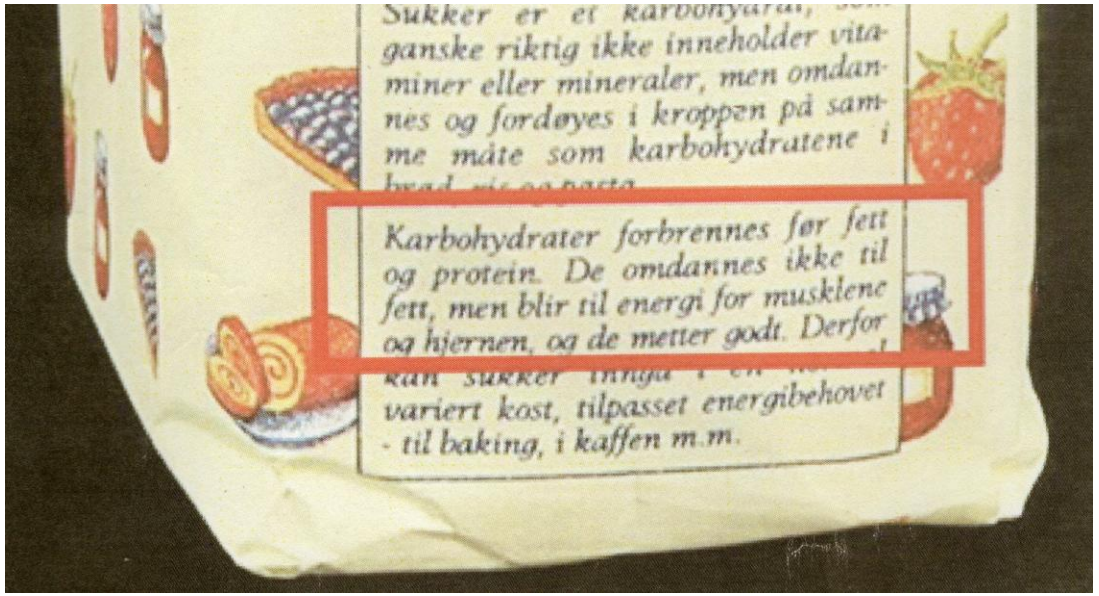
© REGNBUEN HELSESENTER

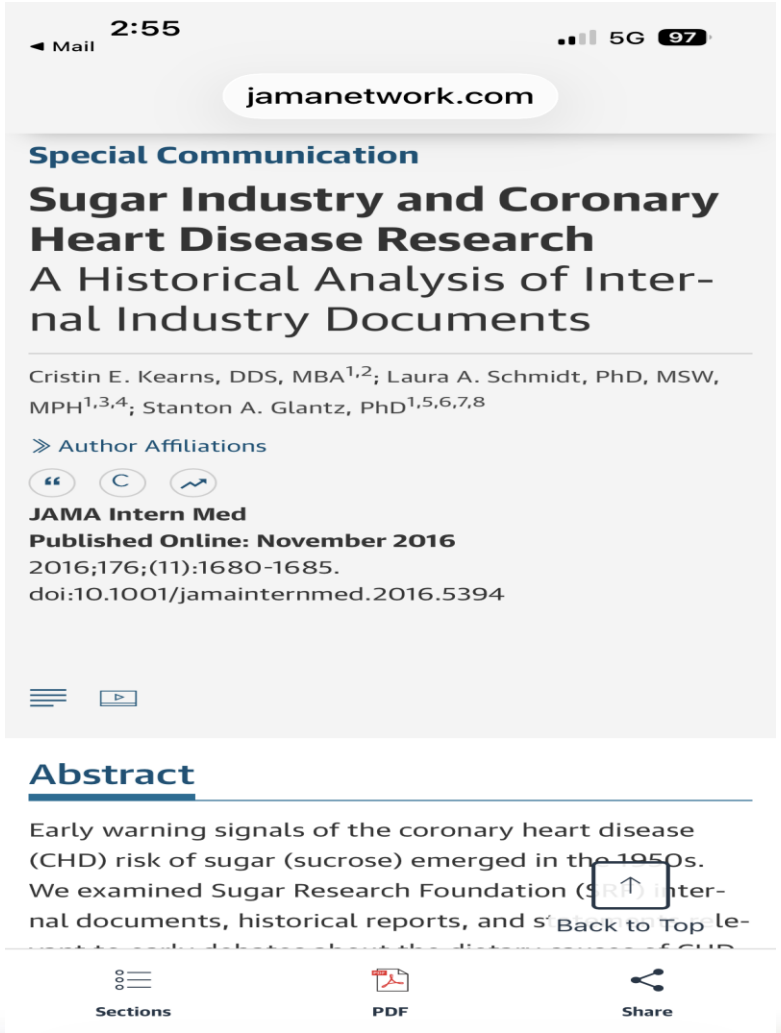
BRANN STADION 2009

© REGNBUEN HELSESENTER

KUNNSKAP OM SUKKER

© REGNBUEN HELSESENTER

GJØR KLOKE VALG
(Too much medicine)

- Fastleger oppfordres til å ikke ta unødige prøver
  - Vitamin D, vitamin B12, hormoner
- Man skal unngå unødige screening og prosedyrer
  - PSA, koloskopi (og mammografi?)
- Private labtjenester som Amino, EU Biotek og Lab 1 blir kritisert
- Det er forslag om at private leger ikke skal kunne rekvirere prøver på det offentliges regning

SYKEVESEN: Eirik Brekka Tjønnfjord, overlege ved Sykehuset Østfold Kalnes, mener forebygging må få en langt større plass i norsk helsevesen. Foto: Renate Fossum

© REGNBUEN HELSESENTER

ELEFANTEN I ROMMET

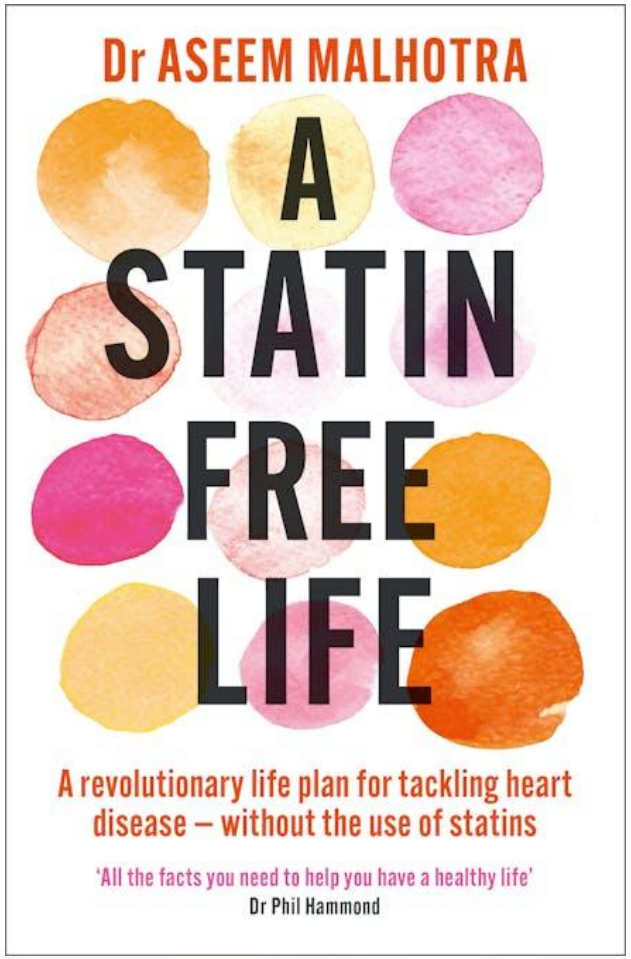
© REGNBUEN HELSESENTER

OVERMEDISINERING

- Forbruk av medikamenter i Norge koster over 30 milliarder/år
- Bestselger er statiner som har ca 780.000 brukere
- Antall pasienter med registrert hjerte/karsykdom er 412.000
- Behandlingen er langvarig eller livslang
- Flere hundre pasienter må behandles for å hindre et sykdomstilfelle hos friske
- Syv av ti 70-åringer bruker fast medisiner
- Damn you if you do, damn you if you don’t

© REGNBUEN HELSESENTER

FIRST DO NO PHARM

© REGNBUEN HELSESENTER

FOREBYGGELSE AV HJERTEINFARKT

Lyon Heart Study (3 år, n=600)

- Statiner reduserte risiko for nytt infarkt med 18 – 23%
- Diettråd reduserte risiko for nytt infarkt med 50-70%

(de Lorgeril M et al Circulation 1999:779-785)

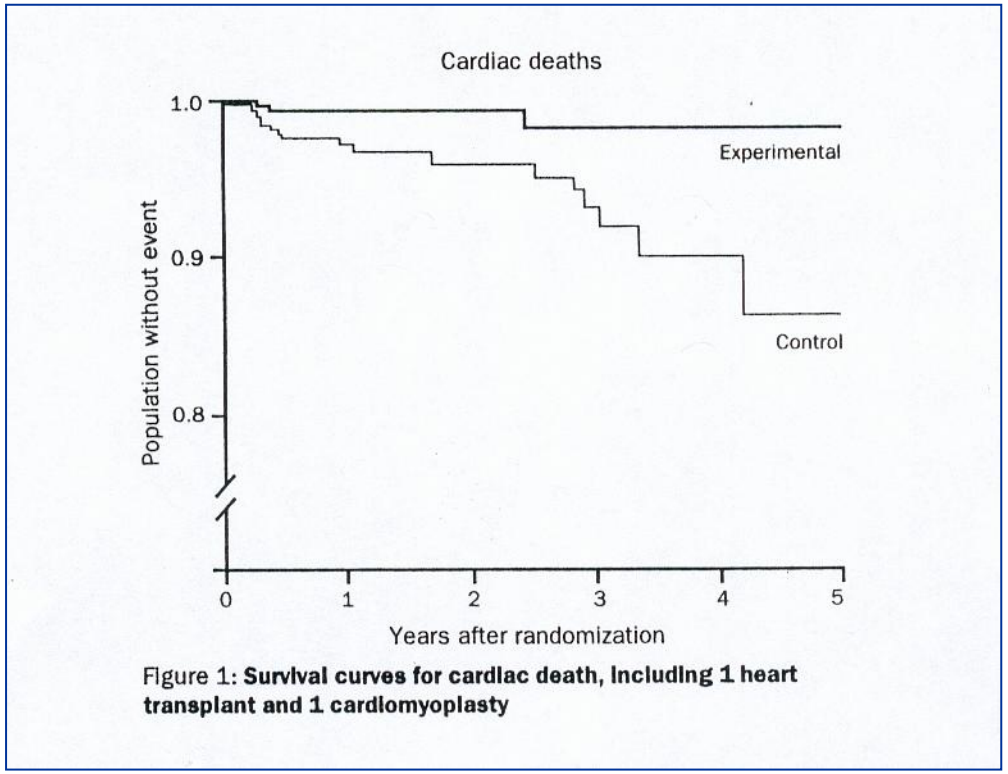

Figure 1: **Survival curves for cardiac death, including 1 heart transplant and 1 cardiomyoplasty**

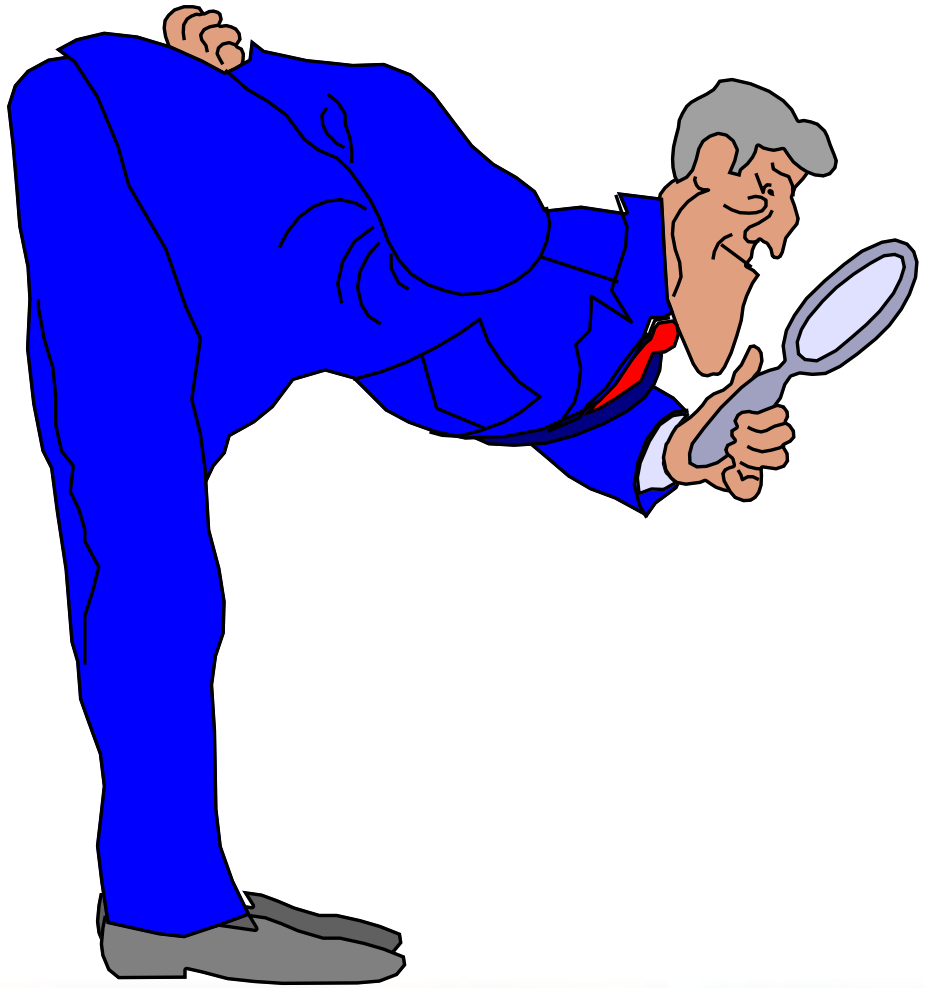
© REGNBUEN HELSESENTER

SPØRSMÅL TIL FASTLEGEN

- Hvilke alternativer har jeg?
- Hva er sannsynligheten for ulike fordeler og ulemper?
- Forstår du hva som er viktig for meg?
- Kan du foreslå en løsning uten bruk av medisiner?

© REGNBUEN HELSESENTER

HVILKE LABPRØVER ER AKTUELLE?

- Håranalyse
- Serumprøve
- Fullblodprøve
- Kapillærprøve
- Neglanalyse
- Svetteanalyse
- Urinprøver
- Belastningstester
- Smakstest
- Pusteprøve (Metan/Hydrogengass)

© REGNBUEN HELSESENTER

HVA ER OPTIMALT NIVÅ?

- Vitamin D
- 50-150 nmol/l (Norge)
- Optimalt 100 nmol/l?

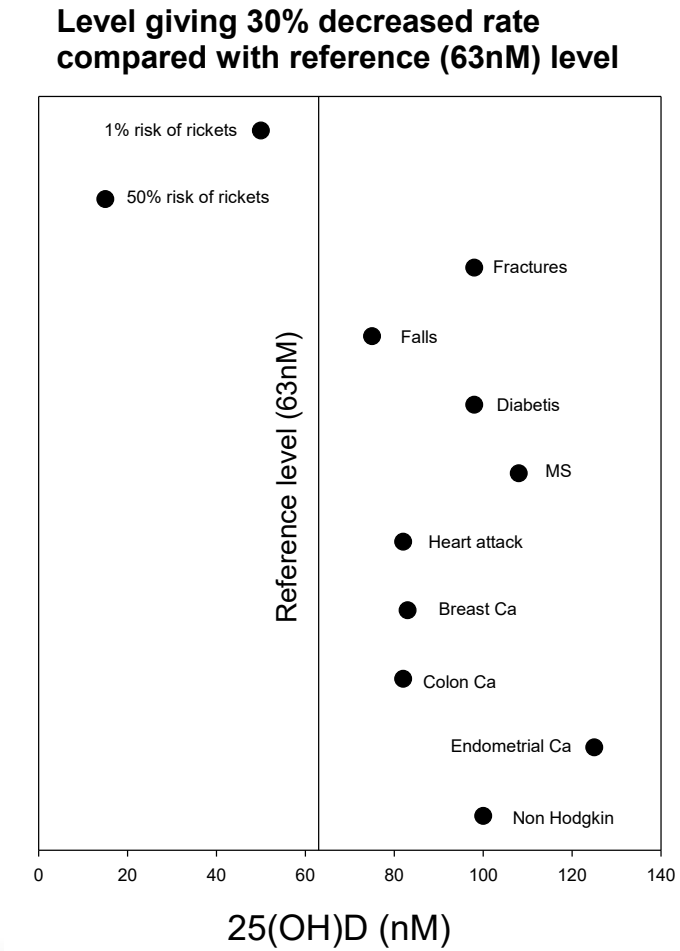

- TOKSISK
- FARMAKOLOGISK
- OPTIMALT
- SUB-OPTIMALT (RDA?)
- MINIMUM
- SULT
- FASTE

© REGNBUEN HELSESENTER

HVA ER OPTIMALT NIVÅ?

© REGNBUEN HELSESENTER

UNDERSØK PASIENTEN!

- Kroppstemperatur
- Puls
- Energinivå
- Hjernetåke
- Hud
- Hår
- Øyne
- Avføring

© REGNBUEN HELSESENTER

HVORDAN MÅLE TYREOIDEASTATUS?

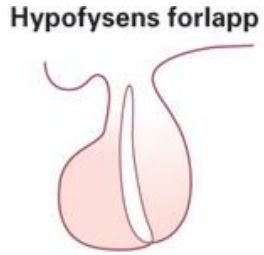
(Hormonlaboratoriet OUS)

- Døgnurin blandes og det sendes inn prøveglass (jod)
- TSH
- Fritt T3 + T3
- Fritt T4 + T4
- TG (tyroksinbindende globulin)
- Anti tyreoglobulin
- Anti TPO
- TSI
- Reverse T3

- Fritt T4 10-22 pmol/L
- Fritt T3 3,1-6,8 pmol/L
- TSH 0,4-4 mlU/L
- Autoantistoffer
  - Anti TPO < 100
  - Anti tyreoglobulin neg
  - TSI < 0,10
- Total T3/rT3 bør være >10
- Fritt T3/rT3 bør være >20
- rT3/fritt bør være < 10:1

© REGNBUEN HELSESENTER

TYREOIDEA STOFFSKIFTET

Sink og jern

Jod, Mg, Mn, Cu, folat
B2, B3, B6, B12, Selen

TSH

Stress, infeksjon,
medikamenter, fluor,
toksiner (Hg, bly, kadmium)
autoimmune sykdommer

T4

Sink, Selen, Mg vit A,E, C

RT3

T3

Stress, lavkalori-diett,
inflammasjon, toksiner,
infeksjoner, medikamenter

Vit A, trening, sink

Celle

Probiotika?

© REGNBUEN HELSESENTER

ANDRE TESTER/HORMONER

- Kjønnshormoner
  - Menn (testo/shbg)
  - Kvinner (eggstokker/hypofyse)
- Binyrehormoner
  - Binyrebark (kortisol/aldosteron)
  - Binyremarg (adrenalin, noradrenalin/dopamin)
- Kalsium og beinvev
  - Ca, fritt Ca, Mg, PTH osv
  - «Osteoporosemarkører»

- DUTCH test «Dried Urine Test for Comprehensive Hormones”
- Fem urinprøver ila et døgn
  - Kjønnshormoner
  - Binyrehormoner inkl DHEAs og kortisol
  - Melatonin
  - Organiske syrer med 9 ulike analyser

© REGNBUEN HELSESENTER

ANDRE TESTER

- Metabolomix - hjemmetest
- Organiske syrepanel (urin)
- Aminosyrepanel (urin)
- Oksidativt stress panel (urin)
- Fettsyrepanel (kapillærblod)
- Gentester
  - Kosthold, trening, sykdommer
- Vevstype HLA B27, DQ2, DQ8
- Cytokrom P450

K.G. Jebsen - Senter for Hjertetrening ved NTNU

2 mnd hard trening ga økning i VO2 på 1.9 – 30 %

© REGNBUEN HELSESENTER

IMMUNOLOGI

- Leukocytter
  - Nøytrofile
  - Lymfocytter
  - Eosinofile
- Immunglobuliner
  - IgA
  - IgE
  - IgG
  - IgM
- Komplement C3/C4
- CRP
- SR
- Interleukiner
  - Flere undergrupper
- TNF alfa
- Autoantistoffer
  - Anti CCP
  - ANA

© REGNBUEN HELSESENTER

MIN GENTEST

03.

Varför testet kan hjälpa dig **att gå ner i vikt**

DINA GENOTYPRESULTAT SKILJER SIG FRÅN PERSONERNA I DE FEM ANDRA KOST- OCH MOTIONSKATEGORIERNA

Din kost-ID: **Kolhydrat-reducerare**

Din motions-ID: **Hög-MET**

Om du vill veta mer om resultaten från den idrottsliga sidan, besök oss på genetrends.se

KATEGORIER

- Kolhydratreducerare & Medel-MET
- Kolhydratreducerare & Hög-MET
- Fett-trimmare & Medel-MET
- Fett-trimmare & Hög-MET
- Balansförbättrare & Medel-MET
- Balansförbättrare & Hög-MET

Rekommendationerna i den här handboken är skräddarsydda för dina specifika behov som kolhydratreducerare. Andra människor tillhör de andra kategorierna ovan, beroende på hur deras gener ser ut (se sidan 17 för mer information om de fem andra kategorierna), men den mest effektiva kosten för just dig är en kolhydratreducerad kost där du också minskar antalet kalorier. Dina möjligheter att gå ner i vikt skulle vara sämre med en kost med lågt fettinnehåll eller med en balanserad kost.

Nu ska vi titta närmare på dina kost- och motionsidentiteter...

VH6 / 05

- Gentesten deles i seks kategorier basert på fire gener og fem variasjoner
- Skiller på fett, karbo og treningsintensitet (MET)
- Basert på minst tre uavhengige studier per gen som undersøkes

© REGNBUEN HELSESENTER

HJERTE- OG KARHELSE

HOS FASTLEGEN

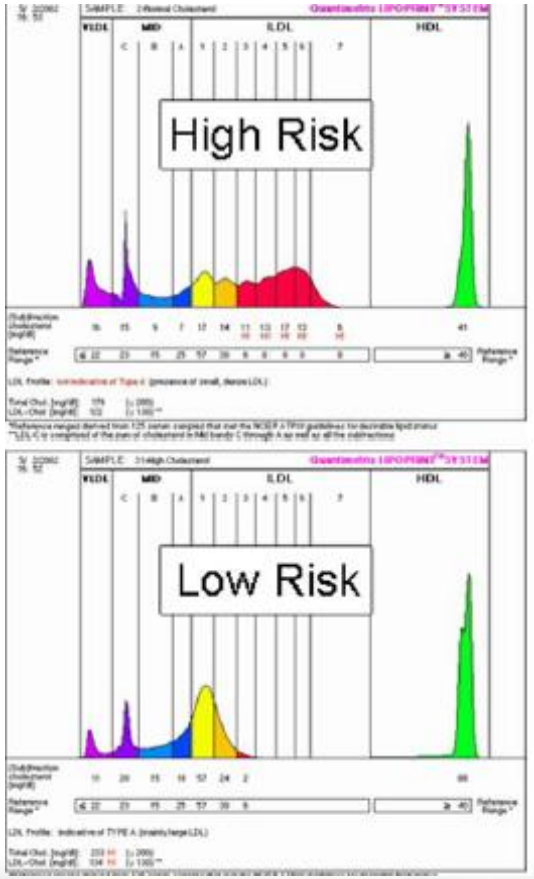
- Total kolesterol
- LDL kolesterol
- HDL kolesterol
- Triglyserider
  - TG/HDL Lav risiko <1
  - TG/HDL Medium risiko 1-2
  - TG/HDL Høy risko >2

PRIVATE LABORATORIER

- Lpa
- Apo B
- LDL fraksjonering (Lipoprint)
- Oksydert LDL
- Hs CRP
- Triglyserider
- HbA1c
- C peptid
- Homocystein
- Lp-PLA 2 (Lipoprotein assosiert fosfolipase A2)

© REGNBUEN HELSESENTER

LIPOPRINT

- Skiller mellom små tette LDL partikler og store fluffy partikler (som ikke er aterogene)

© REGNBUEN HELSESENTER

KASUISTIKK HJERTE/KAR

PREANALYTISK VEILEDNING

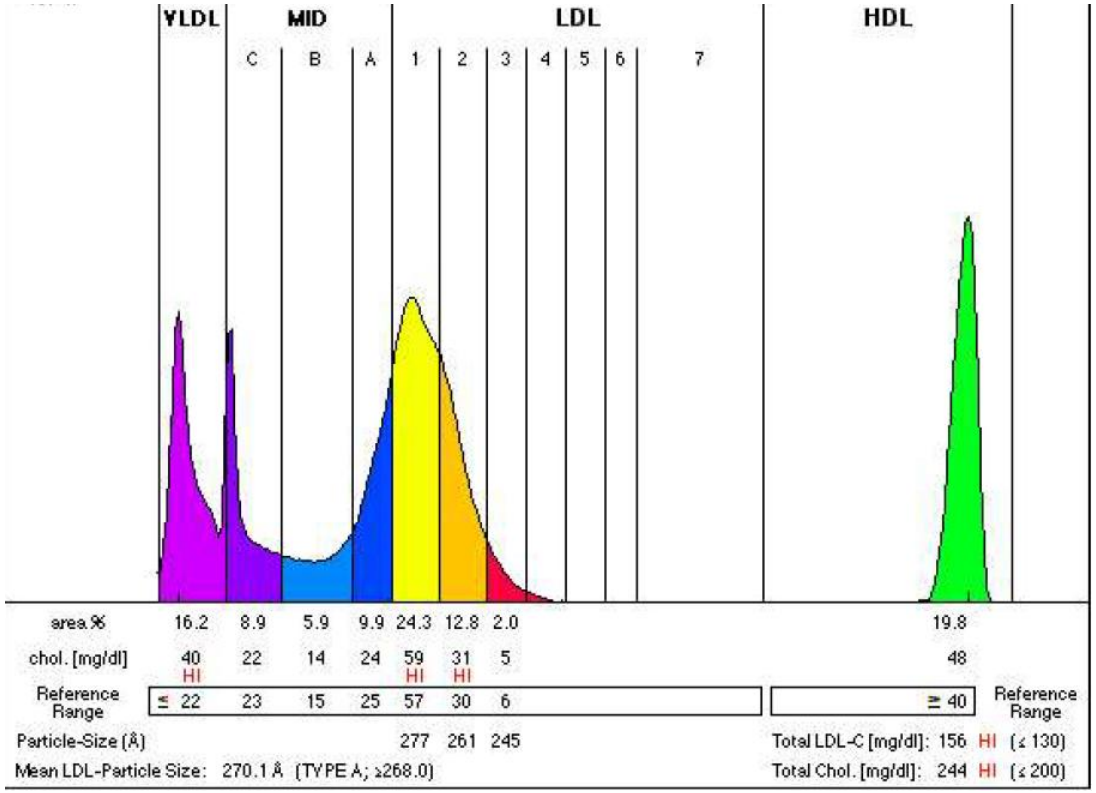
- Mann 61 år
- Vekt 112 (på vei ned)
- Ikke røyker
- BT 115/70
- Simvastatin 4-5 år
- Ikke påvist hjerte eller karsykdom

FRA FASTLEGEN

- Tot kol 5,3
- LDL 3,8
- HDL 1,3
- Triglyserider 1,5
- CRP 11
- HbA1c 30
- Fastende glukose 5,3

© REGNBUEN HELSESENTER

RESULTATER

Hjerte/Kolesterol pakke	Resultat	Ref.område	Enhet	Kommentar
S-Kolesterol	6.2*	< 5,0	mmol/L	Forhøyet
S-LDL kolesterol	4.6*	< 3,0	mmol/L	Forhøyet
S-HDL Kolesterol	1.2	> 1,0	mmol/L	Normalt
S-Triglyserider	1.7*	< 1,7	mmol/L	Forhøyet
S-C-peptid	1.44	0,28 - 1,70	nmol/L	Normalt
BF-Homocystein	10.8	5 - 15	µmol/l	Normalt
S-Lp PLA2	558	< 640	U/L	Normalt
S-Triglyserider/HDL	1.45*	< 0,87	-	Forhøyet
S-Mikro CRP	2,31*	< 1,0	mg/L	Forhøyet
B-HbA1c	31	20 - 42	mmol/mol	Normalt
SF-Oksidert LDL	90,9	20 - 170	ng/mL	Normalt
S-Lipoprotein (a)	22.75	< 105	nmol/L	Normalt
S-ApoB/ApoA1 ratio	SE KOMM			Medisinsk vurdering: ApoB/ApoA1-ratio = 0,82
S-Apolipoprotein A1	52.8	> 43	µmol / L	Normalt
S-Apolipoprotein B	2.40*	< 1,95	µmol / L	Forhøyet

© REGNBUEN HELSESENTER

NORRISK 2 KALKULATOR

10 års risiko for hjerte/karsykdom

- Alder 61 år
  - Med statin 6 % (sannsynlighet for å forbli frisk 94 %)
  - Uten statin 7 % (sannsynlighet for å forbli frisk 93%)
- Alder økes til 71 år
  - Med statin risiko 13 % (sannsynlighet for å forbli frisk 87%)
  - Uten statin risiko 14 % (sannsynlighet for å forbli frisk 86%)
- Alder reduseres til 51 år
  - Med statin risiko 3 % (sannsynlighet for å forbli frisk 97%)
  - Uten statin risiko 4 % (sannsynlighet for å forbli frisk 96%)

© REGNBUEN HELSESENTER

MATALLERGI/MATINTOLERANSE

HOS FASTLEGEN

- IgE
  - Paneltester
- Hudprikketest
- Lappetest
- Føllings sykdom (fenylketonuri)
  - Enzymmangel
  - Fenylalanin opphopning
  - Mental retardasjon

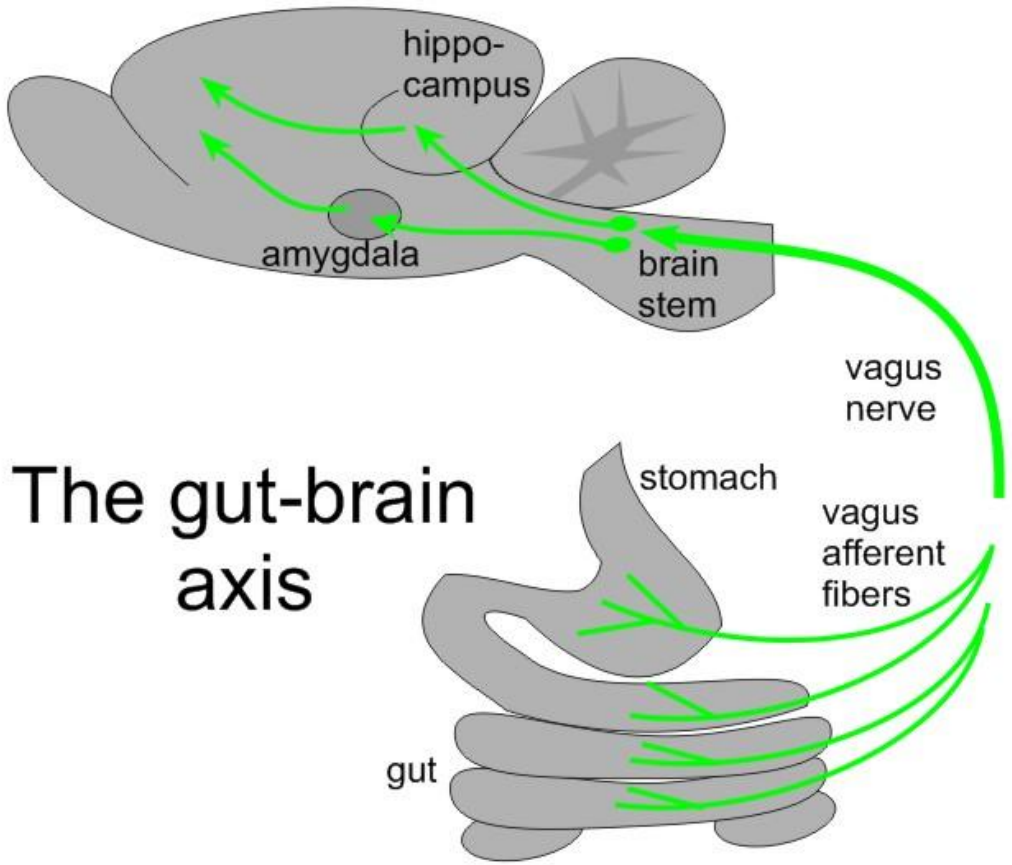
PRIVATE LABORATORIER

- IgA
- IgG
- Peptider i urin
  - Betacasomorfin
  - Gluteneksorfin
  - Ovalulin
  - Soyamorfin
- Zonulin (blod/avføring)

© REGNBUEN HELSESENTER

TARMFLORAEN INVOLVERT

- Autisme og ADHD
- Alkoholisme
- Diabetes
- Hjerte- og karsykdom
- Depresjon og angst
- Autoimmune sykdommer
- Nevrodegenerative tilst.
- Allergi
- Fettlever
- Overvekt

© REGNBUEN HELSESENTER

AVFØRINGSANALYSER

- Født med keisersnitt
- Antibiotikabehandling
- Ultraprosessert mat
- Cellegift
- Andre medikamenter
- Tarminfeksjon
- Opphold i utlandet

- Inspeksjon
  - Farge
  - Konsistens
  - Slim
  - Synlig blod
- Mikroskopi
- PCR/DNA
- Dyrkning

© REGNBUEN HELSESENTER

TARMUNDERSØKELSER

HOS FASTLEGEN

- Blod i avføring
- Fecal test (kalprotektin)
- Helicobacter pylori
- Elastase
- Virus
- Parasitter
- Tarmpatogene bakterier
  - Salmonella, kolera

PRIVATE LABORATORIER

- Bakterier
- Virus
- Sopp
- Parasitter
  - Giardia, Blastocystis
- Metabolitter
  - Butyrat, kortkjedede fettsyrer
- Pusteprøve
  - SIBO

© REGNBUEN HELSESENTER

KASUISTIKK AUTISME

- Manglende språk
- Stereotyp adferd
- Anfall
- Magesmerter
- Sære matvaner
- Avhengig av rutiner
- Reagere sterkt på inntrykk
- Detaljfokusert

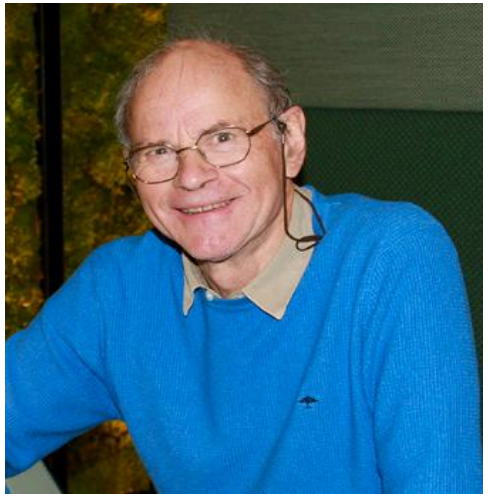
- Matintoleransetest
- Opoide peptider i urin
  - Melk, gluten, egg, soya
- Mikrobiom ubalanse
- Zonulin (lekk tarm)
- Miljøgifter
  - Tungmetaller
- FRAT (Blokkerende og bindene folat reseptor autoantistoff test)

© REGNBUEN HELSESENTER

PSYKISKE LIDELSER

- <u>Matoverfølsomhet:</u>
  - IgG/IgA Matantistoff
  - Opioide Peptider i urin
  - Cøliaki
- <u>Vitaminer og mineraler</u>
  - B-vitaminer (utover aktiv B12 og Folat)
  - Mineraler – Magnesium i RBC, mineraler
- <u>Fettsyrer</u>
  - Fettsyrer i RBC (Omega-3 Index)
-

© REGNBUEN HELSESENTER

PSYKE OG METABOLISME

METABOLSKE ÅRSAKER

- Systemic metabolic abnormalities including insulin resistance, lipid dysregulation, mitochondrial dysfunction and inflammation are highly prevalent in psychiatric illness.

(Nature Mental Health mars 2026)

MÅLBARE PARAMETRE

- Serotonin
- Dopamin
- Noradrenalin
- Adrenalin
- GABA
- Glutamat
- DHEA
- Kortisol

© REGNBUEN HELSESENTER

FORSKNING VISER….

PETER C. GØTZSCHE

FLUOKSETIN (PROZAC) TIL BARN

- https://www.forskning.no/barn-og-ungdom-psykisk-helse-psykiske-lidelser/ny-analyse-slakter-forskning-bak-medisin-mot-depresjon-hos-barn-og-unge-helt-utrolig/2719444
- https://www.nature.com/articles/d41586-026-02769-x publisert 02.10.26

© REGNBUEN HELSESENTER